

(S)

LIETUVOS VYRIAUSIASIS ADMINISTRACINIS TEISMAS

NUTARTIS

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2013 m. liepos 22 d.

Vilnius

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Audriaus Bakavecko, Artūro Drigoto (pranešėjas) ir Ričardo Piličiausko, teismo posėdyje apeliacine tvarka rašytinio proceso būdu išnaginėjo administracinę bylą pagal atsakovo Lazdijų rajono savivaldybės tarybos ir trečiojo suinteresuoto asmens uždarnosios akcinės bendrovės „Alytaus regiono atliekų tvarkymo centras“ apeliacinius skundus dėl Kauno apygardos administracinio teismo 2012 m. gruodžio 27 d. sprendimo administracinėje byloje pagal pareiškėjos S. O. M. prašymą atsakovui Lazdijų rajono savivaldybės tarybai, trečiajam suinteresuotam asmeniui UAB „Alytaus regiono atliekų tvarkymo centras“ dėl norminio administracinio akto ištyrimo.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė :

I.

Pareiškėjas UAB „Alytaus regiono atliekų tvarkymo centras“ 2012 m. kovo 12 d. su skundu kreipėsi į Kauno apygardos administracinį teismą, prašydamas priteisti iš atsakovės S. O. M. 596.00 Lt nesumokėtos vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą (administracinė byla Nr. I-530-406/2013, b. l. 5–8).

Atsakovė S. O. M. nagrinėjamoje individualioje byloje (administracinė byla Nr. I-530-406/2013) teismui pateikė prašymą dėl norminio administracinio akto – Lazdijų rajono savivaldybės tarybos 2007 m. lapkričio 27 d. sprendimu Nr. 5TS-217 patvirtintų Lazdijų rajono savivaldybės vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą nuostatų (toliau – ir Nuostatai) teisėtumo ištyrimo, prašydama ištirti: pirma, ar šie Nuostatai ta apimtimi, kuria nenumato galimybės atliekų turėtojams vietinę rinkliavą mokėti pagal deklaruojamą atliekų kiekį atitinka Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 3 punktui, t. y. proporcingumo principui; ir antra, ar Nuostatų 3 punktas ta apimtimi <...> Komunalinių atliekų turėtojai ir mokėtojai; visi fiziniai, juridiniai asmenys, turintys nekilnojamojo turto savivaldybės teritorijoje <...> neprieštarauja Lietuvos Respublikos Atliekų tvarkymo įstatymo 2 straipsnio 11 daliai, Europos parlamento ir Tarybos 2006 m. balandžio 5 d. direktyvos Nr. 2006/12/EB „Dėl atliekų“ 1 straipsnio „C“ punktui bei Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 1999 m. liepos 14 d. įsakymo Nr. 217 „Dėl atliekų tvarkymo taisyklių patvirtinimo 3 punkte nurodytoms sąvokoms „gamintojas“ ir „turėtojas“ (administracinė byla Nr. I-530-406/2013, b. l. 49–58).

Kauno apygardos administracinio teismo 2012 m. birželio 28 d. nutartimi (b. l. 16–19) prašymas dėl norminio administracinio akto – Lazdijų rajono savivaldybės tarybos 2007 m. lapkričio 27 d.

sprendimu Nr. 5TS-217 patvirtintų Lazdijų rajono savivaldybės vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą nuostatų tyrimo buvo priimtas, nutarus spręsti, ar Nuostatai ta apimtimi, kuria nenumato galimybės atliekų turėtojams vietinę rinkliavą mokėti pagal deklaruojamą atliekų kiekį, neprieštaruoja Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 3 punkte numatytam proporcingumo principui bei Atliekų tvarkymo įstatymo 32 straipsnyje įtvirtintam „teršėjas moka“ principui. Prašymo dalis dėl ištyrimo, ar Nuostatų 3 punktas ta apimtimi, jog „komunalinių atliekų turėtojai ir mokėtojai; visi fiziniai, juridiniai asmenys, turintys nekilnojamojo turto savivaldybės teritorijoje“ neprieštaruoja Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo 2 straipsnio 11 daliai, Europos parlamento ir Tarybos 2006 m. balandžio 5 d. direktyvos Nr. 2006/12/EB „Dėl atliekų“ 1 straipsnio „C“ punktui bei Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 1999 m. liepos 14 d. įsakymo Nr. 217 „Dėl atliekų tvarkymo taisyklių patvirtinimo“ 3 punkte nurodytoms sąvokoms „gamintojas“ ir „turėtojas“ buvo atmesta. Administracinė byla Nr. I-530-406/2013 pagal pareiškėjo UAB „Alytaus regiono atliekų tvarkymo centras“ skundą atsakovei S. O. M. dėl nesumokėtos vietinės rinkliavos priteisimo buvo sustabdyta iki įsiteisės administracinio teismo sprendimas, kuriuo bus išspręstas Nuostatų teisėtumo klausimas.

Pareiškėja S. O. M. prašė tenkinti prašymą dėl norminio administracinio akto teisėtumo ištyrimo ir pripažinti, kad Nuostatai ta apimtimi, kuria nenumato galimybės atliekų turėtojams vietinę rinkliavą mokėti pagal deklaruojamą atliekų kiekį prieštaruoja Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 3 punkte numatytam proporcingumo principui. Taip pat prašė priteisti iš atsakovo turėtas transporto išlaidas (b. l. 14–15).

Pareiškėjos atstovas nurodė, kad pagal Vietinės rinkliavos nuostatų 2 punktą vietinę rinkliavą už komunalinių atliekų tvarkymą moka komunalinių atliekų turėtojai, tuo tarpu Nuostatų 3 punktas nustato, jog komunalinių atliekų turėtojai ir mokėtojai yra visi fiziniai, juridiniai asmenys, iš to skaičiaus ir vykdytys komercinę veiklą, turintys nekilnojamojo turto savivaldybės teritorijoje, todėl, jo nuomone, tai reiškia, kad Lazdijų rajono savivaldybė yra įvedusi rinkliavą už nekilnojamoji turtą, kas prieštaruoja įstatymams. Teigė, kad atliekų turėtojas yra tik asmuo, gaminantis ar turintis atliekų, todėl vietinę rinkliavą ir turi mokėti tik toks asmuo. Pareiškėjos atstovo nuomone, asmuo, nors ir turintis nekilnojamojo turto, nebūtinai turi turėti atliekų, taigi ir pareiga mokėti vietinę rinkliavą už atliekų tvarkymą, kai atliekos nepriduodamos atliekų tvarkymo operatoriui, jam nekyla, o nesuteikus paslaugos negali būti reikalaujama ir mokėjimo. Pareiškėjos atstovas taip pat paaiškino, jog atliekų turėtoju pareiga mokėti už komunalinių atliekų surinkimo ir tvarkymo paslaugą turi būti siejama, skaičiuojant ir jo mokėtiną sumą, atsižvelgiant į perduodamų tvarkyti atliekų kiekį, taip įgyvendinant įstatyme nustatytą proporcingumo principą (b. l. 14–15).

Atsakovas Lazdijų rajono savivaldybė su prašymu nesutiko ir prašė jį atmesti (b. l. 23–28).

Atsakovas nurodė, kad Lietuvos Respublikos Konstitucijos 121 straipsnis suteikia teisę savivaldybių taryboms nustatyti vietines rinkliavas, todėl vietinė rinkliava už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą Lazdijų rajono savivaldybėje įvesta teisėtai, atsižvelgiant į specialistų išvadas, realius ekonominius kaštus, teritorijos specifiškumą, taip pat Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimus. Tokia rinkliava sudaro prielaidas savivaldybei išvengti atliekų neigiamo poveikio žmonių sveikatai ir aplinkai, nes atliekos nėra išmetamos tam neleistinose vietose. Pabrėžė, kad Atliekų tvarkymo įstatymo 32 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas atliekų tvarkymo principas „teršėjas moka“ reiškia, kad atliekų išlaidas turi apmokėti atliekų turėtojas, t. y. tas, kas turi atliekų. Pažymėjo, jog vietinės rinkliavos nustatymas yra visiškai savivaldybės tarybos diskrecija, o tokios rinkliavos apskaičiavimo būdo parinkimas ir dydžio nustatymas taip pat priskiriamas savivaldybės kompetencijai. Atsakovo vertinimu, kadangi atliekų susidarymas tiesiogiai susijęs su nekilnojamojo turto dydžiu, manytina, jog pasirinktas rinkliavos apskaičiavimo būdas pagal vietinės rinkliavos mokėtojų turimo nekilnojamojo turto plotą kartu užkerta kelią piktnaudžiavimui, siekiant išvengti tokios rinkliavos mokėjimo, be to, sukuriama tiksli ir stabili įmokų surinkimo ir administravimo duomenų bazė, užtikrinamas atliekų patekimas į tvarkymo įrenginius. Atstovo nuomone, rinkliavos apskaičiavimo būdas nepažeidžia proporcingumo principo ir yra pats priimtinausias.

Tretysis suinteresuotasis asmuo – UAB „Alytaus regiono atliekų tvarkymo centras“ – nurodė, kad prašymas dėl norminio administracinio akto teisėtumo ištyrimo yra nepagrįstas (b. l. 82–89).

Paaikšino, kad Nuostatuose nustatyta diferencijuota rinkliavos nustatymo tvarka, kuri užtikrina rinkliavos dydžio apskaičiavimo modelį, tinkamą principui „teršėjas moka“ įgyvendinti ir tai atitinka Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 3 punkte numatytą proporcingumo principą. Nuostatuose nustatytu vieninteliu rinkliavos mokėjimo būdu – galinčių susidaryti atliekų kiekio įvertinimu, – savivaldybė siekia vieningos sistemos, apimančios visą savivaldybės teritoriją. Įvertinus, jog Nuostatuose rinkliavos dydis yra diferencijuotas pagal naudojamo nekilnojamojo turto pagrindinę tikslinę naudojimo paskirtį, subjektus, plotą, nekilnojamojo turto naudojimo dažnumą, darytina išvada, kad numatytas galintis susidaryti atliekų kiekio apskaičiavimas ir jų tvarkymo išlaidos yra tinkamas siekiamam atliekų tvarkymo sistemos savivaldybėje tikslui įgyvendinti. Tretysis suinteresuotasis asmuo teigė, kad iš Europos Sąjungos teisės aktų į nacionalinę teisės sistemą perkeltas ir Atliekų tvarkymo įstatyme numatytas principas „teršėjas moka“ nedraudžia nustatyti vietinę rinkliavą, kurios dydis būtų apskaičiuojamas byloje aptariamu būdu, siejant rinkliavos dydžius su nekilnojamojo turto turėjimu ar naudojimu. Toks būdas yra ekonomiškiausias, neskatina atliekų turėtojų tvarkyti atliekas nelegaliais būdais. Trečiojo suinteresuotojo asmens atstovas taip pat nurodė Europos Teisingumo Teismo sukurtas Direktyvos 2006/12/EB 15 straipsnyje įtvirtinto principo „teršėjas moka“ aiškinimo taisykles, pagal kurias nacionalinės teisės nuostata komunalinių atliekų tvarkymo ir šalinimo finansavimo tikslais numatanti mokesčių, apskaičiuojamą remiantis galinčių susidaryti atliekų kiekio įvertinimu, o ne faktiškai susidariusių ir perduotų tvarkyti atliekų kiekiu, neturi būti laikoma prieštaraujanti Direktyvos 2006/12/EB 15 straipsnio „a“ punktui ir rėmėsi Lietuvos Vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. spalio 25 d. sprendimu administracinėje byloje Nr. A⁴³⁸-2405/12012, kurioje aiškinamos Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo nuostatos, kiek tai susiję su savivaldybės teise nustatyti vietinę rinkliavą, jos dydį apskaičiuojant ne pagal faktiškai susidariusį ir perduotą tvarkyti atliekų kiekį, bet pagal turimo nekilnojamojo turto plotą. Tretysis suinteresuotasis asmuo taip pat teigė, kad pati pareiškėja nesikreipė dėl galimybės deklaruoti pagal atliekų kiekį, be to, šio norminio akto tyrimas neįtakos sprendimo individualioje byloje, kadangi pareiškėja neprašė nustatyti, jog tiriamas norminis administracinis aktas, pripažinus jį prieštaraujantiu nurodytam įstatymui, negalėtų būti taikomas nuo jo priėmimo dienos.

II.

Kauno apygardos administracinis teismas 2012 m. gruodžio 27 d. sprendimu pareiškėjos S. O. M. prašymą dėl norminio administracinio akto teisėtumo ištyrimo tenkino iš dalies. Teismas pripažino, kad Lazdijų rajono savivaldybės tarybos 2007 m. lapkričio 27 d. sprendimu Nr. 5TS-217 „Dėl vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą nuostatų patvirtinimo“ patvirtinti Vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymo nuostatai ta apimtimi, kuria nenumato galimybės atliekų turėtojams vietinę rinkliavą mokėti pagal faktinį iš jų surenkamų ir tvarkomų komunalinių atliekų kiekį, prieštarauja Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (2006 m. birželio 27 d. įstatymo Nr. X-736 redakcija) 3 straipsnio 3 punkte numatytam proporcingumo principui. Kauno apygardos administracinis teismas taip pat priteisė iš Lazdijų rajono savivaldybės tarybos 290,69 Lt transporto išlaidų S. O. M., o įsiteisėjusį teismo sprendimą nusprendė paskelbti leidinyje „Valstybės žinios“ bei savitiraštyje „Lazdijų žvaigždė“ (b. l. 139–145).

Teismas konstatavo, jog byla dėl norminio administracinio akto tyrimo pradėta pagal individualioje administracinėje byloje S. O. M. pateiktą prašymą (Administracinių bylų teisenos įstatymo (toliau – ir ABTĮ) 111 straipsnio 1 dalis) ir pačiam Kauno apygardos administraciniam teismui suabejojus tiek dėl vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą nuostatų atitikimo Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 3 punktui, tiek ir dėl jų atitikimo Atliekų tvarkymo įstatymo 32 straipsnio 1 daliai, kurioje atskleista atliekų tvarkymo srityje taikomo principo „teršėjas moka“ reikšmė (ABTĮ 111 straipsnio 3 dalis). Kauno apygardos administracinio teismo 2012 m. birželio 28 d. nutartimi nutarta spręsti, ar Vietinės rinkliavos už

komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą nuostatai ta apimtimi, kuria nenumato galimybės atliekų turėtojams vietinę rinkliavą mokėti pagal deklaruojamų atliekų kiekį, neprieštarauja Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 3 punktui bei Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo 32 straipsnio 1 dalyje įtvirtintam principui „teršėjas moka“, tokia apimtimi apibrėžiant šios norminės administracinės bylos nagrinėjimo dalyką bei ribas. Pirmosios instancijos teismas atkreipė dėmesį į tai, jog Lazdijų rajono savivaldybės taryba 2007 m. lapkričio 27 d. sprendimu Nr. 5TS-217 „Dėl vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą nuostatų patvirtinimo“ patvirtino Lazdijų rajono savivaldybės vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą nuostatus (toliau – ir Nuostatai).

Įvertinęs šias aplinkybes, bei remdamasis Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo suformuota praktika (2010 m. kovo 29 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁵²⁵-471/2010; 2011 m. rugsėjo 5 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁴⁹²-2796/2011, „Administracinė jurisprudencija“ Nr. 22, 2011, p. 135–146; 2012 m. gegužės 18 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁶⁶²-1480/2012; 2012 m. birželio 11 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A¹⁴³-1592/2012). Pirmosios instancijos teismas padarė išvadą, jog Atliekų tvarkymo įstatyme (32 str. 1 d.) numatytas principas „teršėjas moka“, kuris į nacionalinę teisės sistemą buvo perkeltas įgyvendinant Europos Sąjungos teisės aktus, bei sąvoka „atliekų turėtojas“, kuri visose valstybėse narėse aiškintina vienodai (Direktyvos 2006/12/EB preambulės 3 punktas, 1 straipsnio 1 dalies c punktas), savaime nedraudžia nustatyti tokią vietinę rinkliavą, kurios dydis būtų apskaičiuojamas ne pagal faktiškai susidariusį ir perduotą tvarkyti atliekų kiekį, bet byloje aptariamą būdu – pagal turimą nekilnojamojo turto plotą. Pirmosios instancijos teismo teisėjų kolegija padarė išvadą, jog ginčijami Nuostatai ta apimtimi, kuria nenumato galimybės atliekų turėtojams vietinę rinkliavą mokėti pagal deklaruojamų atliekų kiekį, neprieštarauja Atliekų tvarkymo įstatymo 32 straipsnio 1 dalyje įtvirtintam principui „teršėjas moka“.

Pirmosios instancijos teismas pabrėžė ir tai, jog Viešojo administravimo įstatymo (2006 m. birželio 27 d. įstatymo Nr. X-736 redakcija) (toliau – ir VAI) 3 straipsnio 1 dalies 3 punkte nustatyta, jog viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi proporcingumo principu, kuris reiškia, kad administracinio sprendimo mastas ir jo įgyvendinimo priemonės turi atitikti būtinus ir pagrįstus administravimo tikslus. Kaip akcentavo pirmosios instancijos teismas, komunalinių atliekų šalinimo išlaidų padengimas gali būti užtikrinamas mokesčiais arba bet kuriuo kitu būdu, remiantis kriterijais, kurie grindžiami dėl atliekų turėtojų veiklos galinčių susidaryti atliekų kiekiu, apskaičiuojamu pagal jų užimamų patalpų plotą bei paskirtį ir (arba) susidariusių atliekų rūšį. Šie du parametrai daro tiesioginę įtaką komunalinių atliekų šalinimo išlaidų sumai ir tai leidžia apskaičiuoti šių atliekų šalinimo išlaidas ir jas paskirstyti skirtingiems atliekų turėtojams. Atliekų turėtojo mokamos kainos už atliekų tvarkymą susiejimas išimtinai tik su faktiškai išvežamų atliekų kiekiu, negali būti pritaikomas toms situacijoms, kai sudėtinga ir neproporcingai brangu nustatyti kiekvieno atliekų turėtojo faktiškai išvežamų atliekų rūšį ir kiekius.

Pirmosios instancijos teismo nuomone, vertinant tiriamų Tarybos sprendimu patvirtintų Nuostatų atitiktį Viešojo administravimo įstatyme įtvirtinto proporcingumo principo reikalavimui akcentuotina, kad nors tiek nacionalinėje, tiek Europos Sąjungos teisėje įtvirtintas principas „teršėjas moka“ nedraudžia mokėtinos vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų tvarkymą dydį apskaičiuoti pagal galintį susidaryti atliekų kiekį, šis principas minėtą atlyginimą sieja su faktiškai perduotu tvarkyti komunalinių atliekų kiekiu. Pirmosios instancijos teismas atkreipė dėmesį į tai, jog aukščiau minėtose bylose Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjų kolegijos pažymėjo, kad tais atvejais, kai yra įmanoma nepatiriant didelių ekonominių sąnaudų nustatyti konkretų atliekų turėtojo perduodamų tvarkyti komunalinių atliekų kiekį, pastarajam tenkanti mokėtina suma turėtų būti apskaičiuojama būtent pagal minėtą atliekų kiekį ir taip pat akcentavo, jog priešingu atveju, t. y. mokėtinos vietinės rinkliavos dydį apskaičiuojant pagal galinčių susidaryti atliekų kiekį, esant objektyviai galimybei nustatyti konkretų atliekų kiekį, būtų viršijama tai, kas yra būtina principui „teršėjas moka“ įgyvendinti.

Pirmosios instancijos teismas akcentavo, jog Nuostatuose nėra nustatytos tvarkos, kuri leistų už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą tam tikriems vietinės rinkliavos mokėtojams mokėti pagal deklaruojamą atliekų kiekį. Atsakovas ir tretysis suinteresuotas asmuo byloje teigė, kad nuostatai bei juose įtvirtintas rinkliavos už atliekų tvarkymą būdas pagal vietinės rinkliavos mokėtojų turimą nekilnojamojo turto plotą, kuris tiesiogiai įtakoja atliekų susidarymo kiekį, yra pats ekonomiškiausias, rinkliavos administravimo kaštai – pigiausi, toks būdas užtikrina visų susidarančių atliekų patekimą į atliekų tvarkymo įrenginius, neskatina atliekas tvarkyti nelegaliais būdais, o nustatyti rinkliavos dydžiai ekonomiškai pagrįsti. Pirmosios instancijos teismo vertinimu, teismas negali svarstyti bei vertinti nustatytos rinkliavos dydžio ekonominio tikslingumo ar pagrįstumo požiūriu (Administracinių bylų teisenos įstatymo (toliau – ir ABTĮ) 3 str. 2 d.), bet turi vertinti Nuostatų atitiktį įstatymuose nustatytiems principams. Be to, kaip konstatavo pirmosios instancijos teismo teisėjų kolegija, teismas, vertindamas Nuostatų atitiktį įstatyme įtvirtintam proporcingumo principui, taip pat negali analizuoti konkrečių atvejų, galinčių atsirasti ar atsirasiančių taikant ginčijamas nuostatas (2012 m. gegužės 18 d. administracinė byla Nr. A⁶⁶²-1480/2012). Pirmosios instancijos teismas nurodė, jog nagrinėjamu atveju VAĮ 3 straipsnio 3 punkte nurodytas proporcingumo principas reikalauja, kad nustatyta rinkliava už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą neturi būti akivaizdžiai neproporcinga dėl jų nekilnojamojo turto ir jo naudojimo paskirties galinčiam susidaryti atliekų kiekiui. Pirmosios instancijos teismo vertinimu, Lazdijų rajono savivaldybė, abstrakčiai nurodydama, jog rinkliavos dydis yra pakankamai diferencijuojamas fiziniams ir juridiniams asmenims, kad priklauso nuo turimo nekilnojamojo turto ploto, naudojimo paskirties, kad numatyta galimybė per metus deklaruoti pasikeitusius duomenis bei galimybė atleisti nenaudojamų ir negyvenamų patalpų valdytojus nuo rinkliavos mokėjimo ar nustatytais atvejais atitinkamiems asmenims ją sumažinti, nepateikė argumentų nei konkrečių įrodymų, kad tam tikrais atvejais galimybė numatyti deklaruotinus atliekų kiekius reikštų visiškai nepagrįstus, neproporcingus administravimo kaštus. Lazdijų rajono savivaldybė taip pat neįrodė, jog vykdyti administracinę priežiūrą ir kontroliuoti bei tikrinti, ar deklaruojami atliekų kiekiai yra realūs, kai, pavyzdžiui, asmenys naudojami tik individualiais konteneriais, ir kiekvieno atliekų turėtojo faktiškai išvežamų atliekų kiekis yra nesunkiai nustatomas, būtų nepakeliamai brangu ir sudėtinga.

Pirmosios instancijos teismas taip pat nurodė, jog tokiu atveju lieka įstatymu neįgyvendinta atliekų turėtojui numatyta pareiga mokėti už komunalinių atliekų surinkimo ir tvarkymo paslaugą tiek, kiek tokia paslauga yra verta, nes faktiškai pagal plotą apskaičiuotų atliekų kiekiai gali reikšmingai neatitikti paslaugos teikėjo patirtų išlaidų. Taigi tais atvejais, kai įmanoma nepatiriant didelių ekonominių sąnaudų nustatyti konkretų atliekų turėtojo perduodamų tvarkyti komunalinių atliekų kiekį, pastarajam tenkanti mokėtina suma turėtų būti skaičiuojama pagal minėtą atliekų kiekį. Priešingu atveju, t. y. mokėtinos vietinės rinkliavos dydį apskaičiuojant pagal galimai susidarančių atliekų kiekį, būtų viršijama tai, kas yra būtina principui „teršėjas moka“ įgyvendinti.

Pirmosios instancijos teismas atkreipė dėmesį į tai, jog pareiškėja, prašė pripažinti, kad Lazdijų rajono savivaldybės tarybos 2007 m. lapkričio 27 d. sprendimu Nr. 5TS-217 „Dėl vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą nuostatų patvirtinimo“ patvirtinti Vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymo nuostatai prieštarauja Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (2006 m. birželio 27 d. įstatymo Nr. X-736 redakcija) 3 straipsnio 3 punkte numatytam proporcingumo principui ta apimtimi, kuria nenumato galimybės atliekų turėtojams vietinę rinkliavą mokėti „pagal deklaruojamų atliekų kiekį“. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2012 m. birželio 11 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. A¹⁴³-1592/2012 pažymėjo, kad be jokio objektyvaus pagrindo nustatčius, jog tik deklaruojant turi būti užtikrinama aptariama atliekų turėtojų galimybė vietinę rinkliavą mokėti pagal komunalinių atliekų kiekį, būtų nepagrįstai suvaržytos vietos savivaldos institucijų teisės vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą nustatymo srityje. Atsižvelgdama į aukščiau išdėstytus argumentus, pirmosios instancijos teismo teisėjų kolegija konstatavo, kad UAB „Alytaus regiono atliekų tvarkymo centras“ ir Alytaus rajono savivaldybės tarybos pateikti argumentai nesudaro pagrindo keisti anksčiau Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo suformuotų taisyklių analogiškose bylose, todėl pripažintina, jog atsakovo Lazdijų rajono

savivaldybės tarybos 2007 m. lapkričio 27 d. sprendimu Nr. 5TS-217 „Dėl vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą nuostatų patvirtinimo“ patvirtinti Vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymo nuostatai, ta apimtimi, kuria nenumato galimybės atliekų turėtojams vietinę rinkliavą mokėti pagal faktinį iš jų surenkamų ir tvarkomų komunalinių atliekų kiekį, prieštarauja Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 3 punkte numatytam proporcingumo principui.

Pirmosios instancijos teismas pabrėžė, jog pareiškėja taip pat prašo priteisti iš atsakovo transporto išlaidas, patirtas užtikrinant jos atstovo atvykimą iš gyvenamosios vietos – Tryškių Telšių rajonas į Kauno apygardos administraciniame teisme 2012 m. rugsėjo 25 d. ir 2012 m. gruodžio 4 d. vykusius teismo posėdžius, jo asmeniniu automobiliu „Audi 80“ (kuro rūšis – dyzelinas). Pirmosios instancijos teismo vertinimu, pareiškėjos patirtos transporto išlaidos skaičiuotinos atsižvelgiant į atstumą nuo Tryškių iki Kauno bei į automobilio vidutinę kuro normą, apskaičiuotą pagal Susisiekimo ministerijos 1995 m. spalio 12 d. įsakymu Nr. 405 patvirtintą Automobilių kuro normų nustatymo metodiką (toliau – ir Metodika). Pirmosios instancijos teismas atkreipė dėmesį į tai, jog Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos internetiniame puslapyje nurodoma, kad atstumas nuo Tryškių iki Kauno yra 192 km (važiuojant pirmyn ir atgal – 384 km). Pagal transporto priemonės registracijos liudijimą automobilio „Audi 80“, kuriuo pareiškėjos atstovas vyko į du teismo posėdžius, variklio darbinis tūris yra 1.9. Pirmosios instancijos teismo vertinimu, atlikus skaičiavimus pagal Metodiką ($384 \times 6.6 \times 1.9 : 100$; $384 \times 9.24 : 100 = 35.49$; $35.49 \times 4.47 = 158.6$; $158.6 \times 2 = 317.2 \text{ Lt}$), darytina išvada, jog pareiškėjos prašoma priteisti transporto išlaidų suma ($143.08 + 147.61 = 290.69 \text{ Lt}$) neviršija apskaičiuotos kuro kainos, todėl, vadovaujantis Administracinių bylų teisenos įstatymo 44 straipsnio 1 ir 2 dalimis, jos prašymas dėl turėtų transporto išlaidų atlyginimo tenkintinas.

III.

Apeliaciniu skundu atsakovas Lazdijų rajono savivaldybės taryba prašo Kauno apygardos administracinio teismo 2012 m. gruodžio 27 d. sprendimo dalį, kuria iš dalies patenkintas pareiškėjos prašymas ir pripažinta, kad Lazdijų rajono savivaldybės tarybos 2007 m. lapkričio 27 d. sprendimu Nr. 5TS-217 „Dėl vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą nuostatų patvirtinimo“ patvirtinti Vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą nuostatai ta apimtimi, kuria nenumato galimybės atliekų turėtojams vietinę rinkliavą mokėti pagal faktinį iš jų surenkamų ir tvarkomų komunalinių atliekų kiekį, prieštarauja Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (2006 m. birželio 27 d. įstatymo Nr. X-736 redakcija) 3 straipsnio 3 punkte numatytam proporcingumo principui ir dalį, kuria priteista iš Lazdijų rajono savivaldybės tarybos 209,69 Lt transporto išlaidų S. O. M., panaikinti bei šiose dalyse priimti naują sprendimą: pripažinti, kad Lazdijų rajono savivaldybės tarybos 2007 m. lapkričio 27 d. sprendimu Nr. 5TS-217 patvirtinti Vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą nuostatai atitinka Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 3 punktą. Apeliacinį skundą grindžia šiais argumentais (b. l. 152–156):

1. Atsakovo teigimu, rinkliavos už komunalinių atliekų tvarkymą apskaičiavimo būdo parinkimas ir dydžio nustatymas yra savivaldybės kompetencija. Lazdijų rajono savivaldybės pasirinktas apskaičiavimo už komunalinių atliekų tvarkymą būdas (pagal vietinės rinkliavos mokėtojų turimą ar naudojamą nekilnojamojo turto plotą), nepakeičia teisės norminiais aktais nustatyto mokėtojo už atliekų tvarkymą. Atsakovo vertinimu, pasirinkus bet kurį rinkliavos už komunalinių atliekų tvarkymą apskaičiavimo būdą, už atliekų tvarkymą moka atliekų turėtojas. Atsakovas atkreipia dėmesį į tai, kad Europos Komisija nėra nustačiusi vieningų įmokų už komunalinių atliekų tvarkymą apskaičiavimo kriterijų, todėl Europos Sąjungos valstybių narių skirtingų savivaldybių teritorijose taikomi skirtingi apmokestinimo už komunalinių atliekų tvarkymą būdai: Jungtinėje Karalystėje mokami bendri mokesčiai į savivaldybės biudžetą; fiksuotos įmokos mokamos Belgijoje, Danijoje, Airijoje, įmokos už komunalinių atliekų tvarkymo paslaugas, nesusietos su atliekų susidarymu,

mokamos Belgijoje, Prancūzijoje, Olandijoje. Atsakovo manymu, Lazdijų rajono savivaldybės tarybos 2007 m. lapkričio 27 d. sprendimu Nr. 5TS-217 patvirtintų Vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą nuostatų 3 punkte pateiktas pagrindinės sąvokos „komunalinių atliekų turėtojai ir mokėtojai“ apibrėžimas, kad tai visi fiziniai, juridiniai asmenys, iš to skaičiaus ir vykdančios ūkinę komercinę veiklą, turintys nekilnojamojo turto savivaldybės teritorijoje“ yra pagrįstas ir logiškas.

2. Atsakovas atkreipia dėmesį į tai, kad atliekų negalima apskaityti pagal apskaitos prietaisus, kaip dujas, vandenį, elektrą. Atsakovo vertinimu, visuotinio principas laikomas užtikrintu, kai viešojo komunalinių atliekų tvarkymo paslauga teikiama ne mažiau kaip 95 procentams savivaldybės teritorijos asmenų, kuriems toje teritorijoje nuosavybės teise priklauso nekilnojamojo turto objektai (išskyrus žemės sklypus be pastatų) ar kurie kitu pagrindu teisėtai valdo ar naudoja šiuos objektus. Taigi Lazdijų rajono savivaldybė, įvertinusi realią situaciją, atsižvelgdama į teritorijos specifiškumą, vietos sąlygas pasirinko patį priimtinausią būdą rinkliavai apskaičiuoti. Kaip teigia atsakovas, pirmosios instancijos teismas visiškai nemotyvavo ir nepasisakė, o tik formaliai nurodė, kad situacija, kai nėra numatyta galimybė atliekų turėtojams mokėti pagal realiai susidariusį bei perduodamą kiekį, yra ydinga. Atsakovas akcentuoja, jog faktinės bylos aplinkybės leidžia tvirtinti, jog nėra pagrindo konstatuoti, kad Lazdijų rajono savivaldybės tarybos 2007 m. lapkričio 27 d. sprendimu Nr. 5TS-217 patvirtintų Vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą nuostatų 3 punktas prieštarauja Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 3 punktui. Atsakovo vertinimu, pirmosios instancijos teismo pateiktas Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 3 punkto aiškinimas yra abstraktus bei visiškai nemotyvuotas. Pirmosios instancijos teismas detalai ir visapusiškai nevertino atsakovo pateiktų argumentų, neanalizavo konkrečių atvejų, o tik formaliai nurodė, kad vietinės rinkliava neturi būti akivaizdžiai neproporcinga.

3. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas savo praktikoje yra pažymėjęs, kad vietinės rinkliavos nėra kaip nors siejamos su atlygiu už teikiamas paslaugas, todėl Kauno apygardos administracinis teismas savo sprendime nepagrįstai konstatavo, kad „lieka neįgyvendinta atliekų turėtojui numatyta pareiga mokėti už komunalinių atliekų surinkimo ir tvarkymo paslaugą tiek, kiek tokia paslauga yra verta, nes faktiškai pagal plotą apskaičiuotų atliekų kiekiai gali reikšmingai neatitikti paslaugos teikėjo patirtų išlaidų“. Atsakovo manymu, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo suformuota praktika vietinės rinkliavos atžvilgiu nėra vienoda. Vienose administracinėse bylose konstatuojama, esminis vietinės rinkliavos elementas – įmokos už savivaldybės tarybos suteikiamą teisę, o ne įmokos už teikiamas paslaugas nustatymas (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2005 m. spalio 18 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A¹¹-1574/2005, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2008 m. liepos 18 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁵⁵⁶-1333/2008), o kitose administracinėse bylose konstatuojama, pareiga mokėti už komunalinių atliekų surinkimo ir tvarkymo paslaugą tiek, kiek tokia paslauga yra verta (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2011 m. rugsėjo 5 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁴⁹²-2796/2011; 2012 m. birželio 11 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A¹⁴³-1592/2012).

4. Atsakovas atkreipia dėmesį į tai, kad įsiteisėjęs Kauno apygardos administracinio teismo 2009 m. lapkričio 13 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. 1-316-480/2009 patvirtina *inter alia* tai, jog Lazdijų rajono savivaldybės tarybos 2007 m. lapkričio 27 d. sprendimu Nr. 5TS-217 patvirtinti Vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą nuostatai neprieštarauja įstatymams.

Apeliaciniu skundu tretysis suinteresuotasis asmuo UAB „Alytaus regiono atliekų tvarkymo centras“ prašo panaikinti Kauno apygardos administracinio teismo 2012 m. gruodžio 27 d. sprendimą ir priimti naują sprendimą – Lazdijų rajono savivaldybės tarybos 2007 m. lapkričio 27 d. sprendimu Nr. 5TS-217 patvirtintus Vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą nuostatus pripažinti teisėtais. Apelacinį skundą grindžia šiais argumentais (b. l. 159–164):

1. Pirmosios instancijos teismas nesilaikė Administracinių bylų teisenos įstatymo 111 straipsnio ir 116 straipsnio nuostatų bei teisminės praktikos suformuotų taisyklių, kad tyrimas dėl norminio administracinio akto pradamas, jei toks aktas turėtų būti taikomas konkrečioje individualioje byloje, o norminis aktas (jo dalis) laikomas panaikintu ir paprastai negali būti taikomas nuo tos dienos, kai oficialiai buvo paskelbtas įsitiesęs administracinio teismo sprendimas dėl atitinkamo norminio akto (jo dalies) pripažinimo neteisėtu. Trečiasis suinteresuotasis asmuo nurodo, jog galimybė individualioje byloje revizuoti konkretaus norminio akto teisėtumą yra tik tada, kai revizuojamas toks aktas, kuris turi būti taikomas toje individualioje byloje (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2005 m. gruodžio 30 d./ sprendimas administracinėje byloje Nr.A⁸-1690/2005). Trečiojo suinteresuotojo asmens vertinimu, kaip matyti iš norminio teisės akto tyrimo bylos ir individualios bylos medžiagos, teismo sprendimas pripažinti negaliojančiu norminį aktą – Lazdijų rajono savivaldybės tarybos 2007 m. lapkričio 27 d. sprendimu Nr. 5TS2-217 patvirtintus Nuostatus neturės jokios įtakos teismo sprendimui individualioje byloje tenkinant (ar netenkinant) UAB „Alytaus regiono atliekų tvarkymo centras“ prašymą priteisti iš S. O. M. 596 litus vietinės rinkliavos, nes individualioje byloje ginčo laikotarpis, t.y. laikotarpis, už kurį prašoma priteisti vietinę rinkliavą iš pareiškėjos yra iki 2011 m. gruodžio 31 d.. Tokiu būdu, teismas iškeldamas norminio administracinio akto teisėtumo ištyrimo bylą nevykdė teisingumo, nes UAB „Alytaus regiono atliekų tvarkymo centras“ prašymas priteisti iš S. O. M. 596 litus vietinės rinkliavos dar labiau užsivilkins, o pareiškėjai S. O. M. sukels papildomas neigiamas pasekmes.

2. Pirmosios instancijos teismas sąvokas „deklaruojamų atliekų kiekis“ ir „faktiškai susidarančių atliekų kiekis“ akivaizdžiai painioja, nepagrįstai taiko joms tapatų turinį. Deklaruojamų atliekų kiekis nėra tapatus faktiškai susidarančių atliekų kiekiui, todėl lieka neaišku, ar Nuostatai ta apimtimi, jog nenumato galimybės atliekų turėtojams vietinę rinkliavą mokėti pagal deklaruojamų atliekų kiekį, ar galimybės mokėti pagal faktiškai susidarančių atliekų kiekį prieštarauja proporcingumo principui.

3. Pirmosios instancijos teismas savo išvadą dėl Nuostatų prieštaravimo Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 3 punkto nuostatoms grindė tuo, kad Nuostatuose turi būti numatyta galimybė apskaičiuoti ir mokėti rinkliavą pagal perduotų tvarkyti atliekų kiekį, ypač kai nėra aiškių įrodymų, jog komunalinių atliekų kiekio deklaravimas objektyviai neįmanomas ar nepagrįstai sudėtingas. Teismas nurodė, kad tokią teismų praktiką formuoja Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2010 m. kovo 29 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. A⁵²⁵-471/2010. Trečiojo suinteresuotojo asmens vertinimu, pirmosios instancijos teismas nepagrįstai tokią savo išvadą padarė remdamasis Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 m. kovo 29 d. nutartimi administracinėje byloje Nr. A⁵²⁵-471/2010, kadangi minėtos bylos analizuota faktinė situacija dėl nustatytos rinkliavos atitikimo proporcingumo principui iš esmės skiriasi nuo šios bylos *ratio decidendi*.

4. Pirmosios instancijos teismas tinkamai būtų įgyvendinęs teisingumą šioje byloje, tuo atveju jei jis, vietoj atlikto Nuostatų atitikimo Įstatymui tyrimo, būtų kreipęsis į Konstitucinį Teismą su prašymu ištirti, ar Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 12 d. nutarimu Nr. 519 patvirtinto Valstybinio strateginio atliekų tvarkymo plano (Vyriausybės 2007 m. lapkričio 28 d. nutarimo redakcija) 96 punktas, nustatantis pirmenybę kaštų tvarkant komunalines atliekas padengimo solidarumo principui prieš proporcingumo principą, nustatytą Viešojo administravimo įstatyme, neprieštarauja konstituciniam teisinės valstybės principui ir Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 3 punktui.

5. Pirmosios instancijos teismas skundžiamame sprendime visiškai neatsižvelgė bei nevertino UAB „Alytaus regiono atliekų tvarkymo centras“ argumentų dėl Nuostatuose nustatytos diferencijuotos rinkliavos nustatymo tvarkos, kuri užtikrina rinkliavos dydžio apskaičiavimo modelį tinkamą principui „teršėjas moka“ įgyvendinti. Pirmosios instancijos teismas nemotyvavo ir nepasisakė, kodėl atmeta Lazdijų rajono savivaldybės ir UAB „Alytaus regiono atliekų tvarkymo centras“ argumentus dėl diferencijuotos rinkliavos nustatymo tvarkos, nenagrinėjo ir nepasisakė, kodėl ši

tvarka neužtikrina principo „teršėjas moka“ bei neatitinka Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 3 punkte numatyto proporcingumo principo.

6. Kauno apygardos administracinis teismas nevertino ir netyrė atsakovo bei UAB „Alytaus regiono atliekų tvarkymo centras“ kartu pateiktų argumentų dėl proporcingumo principo taikymo rengiant Nuostatus ir tuo teismas pažeidė Administracinių bylų teisenos įstatymo 81 straipsnį. Trečiasis suinteresuotasis asmuo akcentuoja, jog prieš patvirtinant Nuostatus, UAB „Alytaus regiono atliekų tvarkymo centras“ atliko apmokėjimo už atliekų tvarkymą savivaldybėje, proporcingumo principų taikymo, jautrumo analizės bei įtakos atliekų turėtojams modeliavimo ataskaitą, kurios metu buvo nustatyta, kad: 1) pateikti užsienio šalių duomenys rodo, kad šalyse, kuriose rinkliava skaičiuojama pagal faktiškai sutvarkytą atliekų kiekį, net ir esant labai griežtai kontrolei ir sistemų priežiūrai gyventojai pradeda atliekas tvarkyti nelegaliais būdais. Todėl Europos Sąjungos šalys labai atsargiai diegia apmokėjimo būdus pagal faktiškai sutvarkytą atliekų kiekį, nes reikalinga labai griežta administracinė priežiūra ir kontrolė, o rezultatai ne visada pasiekiami. Kadangi tokios apmokėjimo ir administravimo sistemos yra brangios, gyventojai pradeda mokėti už ne už atliekų tvarkymą o už sistemų priežiūrą kas visiškai iškreipia kainodarą ir neatitinka proporcingumo principų; 2) labai sunku įvertinti nustatomos kainos proporcingumą susidariusių atliekų kiekiui ar realioms atliekų tvarkymo kaštams, nes duomenų išsidėstymas to paties tipo namų ūkiuose yra gana didelis ir nuolat kintantis laike; 3) pateikti skaičiavimai rodo, kad rinkliavos administravimo kaštai skirtingais rinkliavos nustatymo parametrais, labai skiriasi ir rodo, kad rinkliavos administravimas pagal būsto dydį yra pats pigiausias, o kiti būdai rinkliavą didina nuo 5 iki 15 procentų.

Atsiliepimu į apeliacinius skundus pareiškėja S. O. M. prašo šiuos skundus atmesti kaip nepagrįstus (b. l. 168–170).

Atsiliepime nurodo, jog vietinės rinkliavos už atliekų tvarkymą mokėjimo klausimas yra gerai žinomas Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriui, kuris savo sprendimuose yra pateikęs logiška, teisiškai pagrįstą ir argumentuotą sprendimą dėl vietinės rinkliavos už atliekų tvarkymą mokėjimo teisėtumo ir šioje byloje į tai buvo atsizvelgta tiriant Lazdijų rajono savivaldybės atliekų tvarkymo nuostatų atitikimą Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 3 punkte nustatytam proporcingumo principui. Pareiškėja pažymi, jog šiai dienai atliekų tvarkymo konteinerio neturi, o atsakovai nepateikė absoliučiai jokių įrodymų kad atliekų tvarkymo konteineris pareiškėjai iš tikrųjų buvo įteiktas. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas jau daug kartų tokiose pat bylose yra priėmęs tokius pat sprendimus, kokį priėmė Kauno apygardos administracinis teismas. Paskutinis Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo sprendimas tokioje pat byloje yra 2013 m. sausio 22 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-689/2013, kur priimtas toks pat sprendimas, kaip ir Kauno apygardos administracinio teismo 2012 m. gruodžio 27 d. sprendime administracinėje byloje Nr. I-1238-406/2.012. Atsizvelgiant į tai, nei atsakovas, nei trečiasis suinteresuotas asmuo savo apeliaciniuose skunduose nepateikė jokių teisinių argumentų, kurie paneigtų Kauno apygardos administracinio teismo sprendime išdėstytus logiškus ir teisės normomis pagrįstus argumentus, išskyrus savo samprotavimus ir nuomonę, kad Lazdijų rajono savivaldybės patvirtinti atliekų tvarkymo Nuostatai turi būti tokie, kokie yra naudingi atliekų tvarkymo verslu užsiimantiems subjektams. Pareiškėjos teigimu, nėra jokio teisinio pagrindo naikinti Kauno apygardos administracinio teismo 2012 m. gruodžio 27 d. sprendimą, nes iš esmės atitinka Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo suformuotą praktiką tokiose pat bylose.

Teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a:

IV.

Apeliacinis skundas atmestinas.

Iš bylos medžiagos matyti, jog nagrinėjamu atveju apeliacinės instancijos teismui yra ginčijamas pirmosios instancijos teismo sprendimas, kuriuo teismas išsprendė klausimą dėl Lazdijų rajono savivaldybės tarybos priimto norminio administracinio akto teisėtumo ir pripažino, kad Lazdijų rajono savivaldybės tarybos 2007 m. lapkričio 27 d. sprendimu Nr. 5TS-217 „Dėl vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą nuostatų patvirtinimo“ patvirtinti Vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymo nuostatai ta apimtimi, kuria nenumato galimybės atliekų turėtojams vietinę rinkliavą mokėti pagal faktinį iš jų surenkamų ir tvarkomų komunalinių atliekų kiekį, prieštarauja Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (2006 m. birželio 27 d. įstatymo Nr. X-736 redakcija) 3 straipsnio 3 punkte numatytam proporcingumo principui (b. l. 139–145).

Bylos medžiaga taip pat patvirtina, jog Lazdijų rajono savivaldybės taryba 2007 m. lapkričio 27 d. sprendimu Nr. 5TS-217 patvirtino Vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymo nuostatus (toliau – ir Nuostatai), kuriais Lazdijų rajono savivaldybė, vadovaudamasi Vietos savivaldos įstatymu, Rinkliavų įstatymu, Biudžeto sandaros įstatymu ir Atliekų tvarkymo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. 722, įvedė Lazdijų rajono savivaldybėje vietinę rinkliavą už komunalinių atliekų tvarkymą ir šiuo norminiu administraciniu aktu *inter alia* nustatė vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų tvarkymą dydžio skaičiavimo tvarką bei vietinės rinkliavos dydžius (b. l. 29–34). Akcentuotina ir tai, jog Nuostatų 24 punkte buvo įtvirtinta taisyklė, jog visiems komunalinių atliekų turėtojams savivaldybės teritorijoje nustatomi priede „Vietinės rinkliavos dydis 1 m² Lazdijų rajono savivaldybės komunalinių atliekų turėtojams ir mokėtojams“ nurodyti vietinės rinkliavos dydžiai 1 m²/m. Iš šios Nuostatuose įtvirtintos teisės normos matyti, jog nagrinėjamu atveju, nustatant nagrinėjamą teisinį reguliavimą, konkrečiam mokėtojui (komunalinių atliekų turėtojui) tenkančios vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų tvarkymą dydis buvo susietas tik su gyvenamojo būsto ar kitos paskirties patalpų bendruoju plotu, t. y. šis plotas yra pagrindinis parametras (kriterijus), kuris lemia konkretų mokėtinos metinės vietinės rinkliavos dydį (b. l. 35–36).

Akcentuotina, jog pirmosios instancijos teismas, išanalizavęs Nuostatuose įtvirtintą teisinį reguliavimą (vietinės rinkliavos už atliekų tvarkymą (surinkimą) dydžio nustatymo mechanizmą) pripažino, jog Nuostatuose nėra nustatytos tvarkos, kuri leistų už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą tam tikriems vietinės rinkliavos mokėtojams mokėti pagal deklaruojamą atliekų kiekį. Dėl šios priežasties pirmosios instancijos teismas, vertindamas Nuostatų atitiktį Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 3 dalies 3 punkte (2006 m. birželio 27 d. įstatymo Nr. X-736 redakcija) įtvirtintam proporcingumo principui (administracinio sprendimo mastas ir jo įgyvendinimo priemonės turi atitikti būtinus ir pagrįstus administravimo tikslus), pripažino, jog nagrinėjamu atveju Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 3 punkte nurodytas proporcingumo principas reikalauja, kad nustatyta rinkliava už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą neturi būti akivaizdžiai neproporcinga dėl jų nekilnojamojo turto ir jo naudojimo paskirties galinčiam susidaryti atliekų kiekiui.

Apeliacinės instancijos teismas, įvertinęs šiuos pirmosios instancijos teismo motyvus bei ginčo teisinių santykių reglamentavimo specifika pažymi, jog administracinės bylose, kuriose buvo keliamas klausimas dėl analogiškų kitų savivaldybių priimtų administracinių norminių aktų dėl vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą teisėtumo Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje yra priimta atitinkamų sprendimų (nutarčių), kurie vertintini kaip teisės šaltiniai ir jais būtina vadovautis priimant sprendimą tiek šioje, tiek kitose analogiškose bylose. Tokia išvada darytina, įvertinus tai, jog Konstitucinis Teismas 2007 m. spalio 24 d. nutarime yra pažymėjęs, kad iš Konstitucijoje įtvirtintų teisinės valstybės, teisingumo, asmenų lygybės teismui principų seka, kad tokios pat (analogiškos) bylos turi būti sprendžiamos taip pat. Konstitucinio Teismo 2007 m. spalio 24 d. nutarime pabrėžta, kad teismams sprendžiant bylas precedento galią turi tik tokie ankstesni teismų sprendimai, kurie buvo sukurti analogiškose bylose, t. y. precedentas taikomas tik tose bylose, kurių faktinės aplinkybės yra tapačios arba labai panašios į tos bylos, kurioje buvo sukurtas precedentas, faktines aplinkybes ir kurioms turi būti taikoma ta pati teisė, kaip toje byloje, kurioje

buvo sukurtas precedentas. Apeliacinės instancijos teismo teisėjų kolegija nurodo, jog Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 33 straipsnio 4 dalyje *expressis verbis* yra nustatyta, kad teismai, priimdami sprendimus atitinkamų kategorijų bylose, yra saistomi savo pačių sukurtų teisės aiškinimo taisyklių, suformuluotų analogiškose ar iš esmės panašiose bylose. Žemesnės instancijos teismai, priimdami sprendimus atitinkamų kategorijų bylose, yra saistomi aukštesnės instancijos teismų teisės aiškinimo taisyklių, suformuluotų analogiškose ar iš esmės panašiose bylose. Atkreiptinas dėmesys, kad Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas galutine ir neskundžiama 2013 m. sausio 22 d. nutartimi administracinėje byloje Nr.A¹⁴³-689/2013 yra išaiškinęs, jog savivaldybės patvirtinti vietinės rinkliavos už atliekų surinkimą apskaičiavimo nuostatai tiek, kiek jie nenumato jokios galimybės atliekų turėtojams vietinę rinkliavą mokėti pagal faktinį iš jų surenkamų ir tvarkomų komunalinių atliekų kiekį, prieštarauja Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 3 punktui. Akcentuotina, jog paminėta teismo praktika šiuo metu yra aktuali ir dominuojanti (jos nuosekliai laikytasi ir kitose administracinėse bylose, žr. pvz. bylas Nr. A⁵²⁵-471/2010, A⁴⁹²-2796/2011, A⁶⁶²-1480/2012 ir A¹⁴³-1592/2012), todėl nukrypti nuo jos nagrinėjamoje byloje nėra nei faktinio, nei teisinio pagrindo. Akcentuotina, jog aplinkybių, kurios sudarytų pagrindą vertinti nagrinėjamos bylos esmę (*lot. ratio decidendi*) kaip nesutampančią su kitomis minėtomis administracinėmis bylomis, nėra nurodyta ir atsakovo bei trečiojo suinteresuotojo asmens apeliaciniuose skunduose.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad šiuo atveju nėra jokio teisinio pagrindo naikinti pirmosios instancijos teismo 2012 m. gruodžio 27 d. sprendimą, nes jo išvados bei motyvacija iš esmės visiškai atitinka Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo suformuotą praktiką analogiško pobūdžio administracinėse bylose. Dėl šios priežasties atsakovo Lazdijų rajono savivaldybės tarybos ir trečiojo suinteresuoto asmens uždarnosios akcinės bendrovės „Alytaus regiono atliekų tvarkymo centras“ apeliaciniai skundai yra atmetami kaip nepagrįsti, o ginčijamas pirmosios instancijos teismo sprendimas paliekamas galioti nepakeistas.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 140 straipsnio 1 dalies 1 punktu, teisėjų kolegija

n u t a r i a :

Lazdijų rajono savivaldybės tarybos ir trečiojo suinteresuoto asmens uždarnosios akcinės bendrovės „Alytaus regiono atliekų tvarkymo centras“ apeliacinius skundus atmesti.

Kauno apygardos administracinio teismo 2012 m. gruodžio 27 d. sprendimą palikti galioti nepakeistą.

Nutartis neskundžiama.

Teisėjai Audrius Bakaveckas

Artūras Drigotas

Ričardas Piličiauskas